

perfil

Josep Varela i Serra ha desenvolupat la seva trajectòria professional, essencialment, a Lleida, on ha exercit càrrecs públics de responsabilitat, però mai no ha perdut el contacte amb Besalú, població on va néixer, on va passar molts estius de la seva infantesa i joventut i on actualment resideix alguns mesos de l'any. Té un currículum d'aquells que causen impressió.

Josep Varela i Serra, *un matemàtic enamorat de la història*

DAVID PAGÈS > TEXT

CLAUDI VALENTÍ > FOTOS

Varela està convençut que la vida ens condueix, i que només cal que es visqui amb l'esperit obert, amb ganes de col·laborar amb el que faci falta i, sobretot, de fer bé allò que es té encomanat.

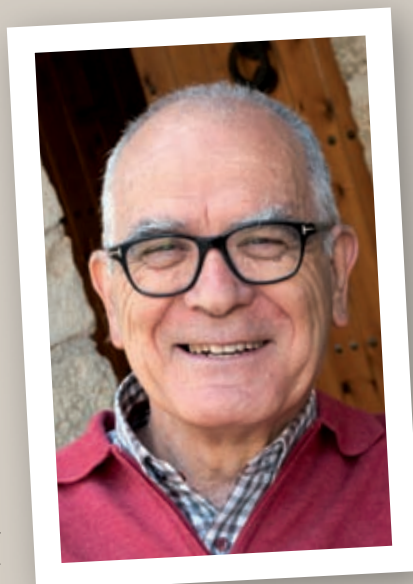
Infantesa i joventut

Josep Varela va néixer en un pis de la plaça de Sant Pere de Besalú l'any 1943, tot i que al cap de pocs mesos la família es trasllada a Sant Mori. És fill d'un picapedrer d'origen gallec. La seva mare, filla d'Argelaguer, treballava en un petit taller tèxtil de la vila comtal.

Als set anys van a Lleida, on el seu pare excel·lí com a *canteiro*: la meitat dels nous capitells que hi ha al claustre reconstruït de la Seu Vella, així com les mènsules, són fets per ell.

Cursà els estudis al col·legi Cervantes, al Sant Jordi i a l'únic institut de batxillerat que hi havia llavors a Lleida. Després, va fer magisteri a l'Escola Normal de la mateixa ciutat, i la llicenciatura d'exactes, a la Universitat de Barcelona.

La vida el dugué cap al món de les matemàtiques, però, com reconeix, «allò que realment m'agrada –ho he anat des-

cobrint amb el temps– és la història i els seus protagonistes: conèixer els corrents profunds que condueixen a determinats fets, que després anomenem històrics; intentar comprendre el paper que hi juguen les persones, els mòbils de les seves actuacions...».

Trajectòria professional

Josep Varela, al llarg de la seva vida, ha tingut responsabilitats diverses, que han tingut un mateix fil conductor: «El que

m'ha mogut sempre –en política i en educació– és el respecte per un mateix, el fet de procurar resoldre bé allò que tens encomanat. Que la gent que ha confiat en tu no quedi decebuda. Aleshores, és clar, t'adones que hi ha el servei als altres. Però, en primer lloc, aquesta voluntat de fer bé la feina».

Visqué el seu primer curs com a professor a Girona. Impartia classes al Seminari i a les Carmelites, on va conèixer la M. Pilar, la seva muller, que hi estudiava PREU.

El 1973 guanya la càtedra de matemàtiques a l'institut Samuel Gili i Gaya, de la capital del Segrià, del qual és

La vida el dugué cap al món de les matemàtiques, però, com reconeix, «allò que realment m'agrada és la història i els seus protagonistes»

director des del 1975 fins al 1981, moment en què passa a ser delegat territorial de Cultura de la Generalitat. A finals d'aquell mateix any, i fins al 1992, és nomenat delegat territorial d'Ensenyament.

És regidor a l'Ajuntament de Lleida (cap del grup municipal de CiU, 1991-1999); diputat al Parlament de Catalunya (1992-1995), i senador durant dues legislatures (1996-2004), en què participa en les tasques del Consell d'Europa.

També ha tingut experiències en l'àmbit de la societat civil. És president de la Delegació d'Òmnium Cultural a Lleida (1977-1981) i, després, membre de la Junta Directiva (1980-1986) a Barcelona. Recorda que fou una etapa emocionant, perquè era en plena transició democràtica i en el moment del debat de la Constitució i de l'Estatut: «Allí vaig comprendre allò que deia Prat de la Riba a l'època de la Mancomunitat: que només amb el segell oficial es podien fer moltes coses».

El 2004 reprèn la tasca com a professor a l'IES Gili i Gaya. L'agost de 2012 es jubila de l'exercici de la docència. El mateix estiu és nomenat conseller de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, en el qual és responsable de la Secció de Ciències.

Una obra sòlida

Escriu articles en diaris i revistes i dóna conferències sobre educació i història. És autor de nou llibres: dos d'articles, *El teixit humà* (1991) i *Lleida per a la gent* (1995); cinc d'entrevistes: *Converses a Lleida* (1988), *Segones converses a Lleida* (1991), *Converses amb sis alcaldes de Lleida* (1993), *Un instant a Lleida* (1997) i *Memòria de Lleida. Dotze converses personals sobre la vida i la història recent* (2005), i dos de biografies: *Maria Rúbies* (2008) o *el repte constant* i *Les vides d'Eduard Aunós* (2010).

La seva obra té un gruix qualitatiu i quantitatiu ben important. Per valorar-la com es mereix, cal tenir en compte

que sempre ha tingut una preocupació especial: que no es perdés el coneixement de la història i les opinions dels personatges que han marcat la Lleida del segle xx i xxi. En aquest sentit, són ben aclaridores les paraules que escriu en la introducció del volum *Memòria de Lleida: «L'objectiu del llibre és, doncs, conservar la memòria col·lectiva, lluitar contra l'oblit.*

Però al mateix temps pretén ajudar a donar consistència al nostre país, massa desballestat. (...) Les persones que surten en aquest llibre han contribuït, amb el seu feinejar intel·ligent, a donar consistència al país. Que en quedi testimoni escrit vol contribuir també a fer que l'entrellat, el teixit humà de Catalunya, sigui més consistent».

Un referent

La M. Pilar, la seva muller, els seus quatre fills, joves, néts i resta de la família són el seu bé més preuat. Sempre ha pogut comptar amb el seu entusiasme i suport. Persona generosa, honesta, responsable, senzilla, sincera... Mai no ha deixat d'entendre l'exercici de la tasca professional, fos la que fos, com un servei a les persones i al país. Es defineix com a operari en defensa de la catalanitat a les comarques de Lleida. La seva trajectòria testimonia que hi ha reeixit.

Enguany compleix 70 anys. Té la taula plena de projectes. En suggerir-li que, anys a venir, agrairíem molt les seves memòries, ens diu: «No encara. Tal vegada, d'aquí a un temps, escriuré algunes reflexions sobre educació».

Josep Varela, per la seva qualitat humana, patriòtica i professional, ja ha adquirit, no tan sols per a gironins i lleidatans, sinó per als catalans en general, la condició de referent.

David Pagès i Cassú
és filòleg i escriptor.

Escriu articles en diaris i revistes i dóna conferències sobre educació i història. És autor de nou llibres, dos d'articles, cinc d'entrevistes i dos de biografies